

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[CollectionBoite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.](#)[CollectionBoite_023-27-chem | Platon.](#) ItemNosein - Nouthetein

Nosein - Nouthetein

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f1010

SourceBoite_023-27-chem | Platon.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).
Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

App. et ass. : (b) δίκη, λόγος, νοῦς, συνθήκη, τάξις (b) ; (c) ἔθος.
Ass. et opp. : (b) ἀνομία ; (c) φύσις.

νοσεῖν « être malade » a) physiquement ; b) moralement.

a) οὐ γὰρ ἄμα ... ὑγιαίνει τε καὶ νοσεῖ ὁ ἄνθρωπος G. 495 e 8.

b) πόλιν ... νοσῆσαι Mx. 243 e 4 νοσεῖν μᾶλλον ἢ σωφρονεῖν Phr. 231 d 3 νοσοῦσαν ... τὴν ψυχὴν T. 86 d 1.

App. (a) : κάμνειν (c).

Ass. et opp. : (a) ὑγιαίνειν (a) ; (b) σωφρονεῖν 1°.

νόσημα, τό a) « maladie » ; b) « mal, fléau ».

a) τῷ νοσήματι θανάσιμῳ ὄντι R. III 406 b 5 ἐν ... σώμασι νόσημα καλούμενον, ... ἐν δὲ πόλεσι ... ἀδικίαν L. X 906 c 4 (cf. XI 925 e 4).

b) τὸ νόσημα τῆς ἀδικίας G. 480 b 1 σύμφυτον ἐκάστῳ κακὸν τε καὶ νόσημα R. X 609 a 4 νοσήματι πόλεως L. V 736 a 1 (cf. 744 d 5).

Syn. : νόσος.

νόσος, ἡ id.

a) περὶ ὑγείας ... καὶ νόσου G. 495 e 7 σύμπαντι τῷ σώματι νόσον R. X 609 a 1 ὑπὸ τῆς αὐτοῦ κακίας νόσου οὐσης ἀπολωλέναι R. X 609 e 6 (cf. G. 477 b 4 c 1) κῆμα κατακλυσμὸν φέρον νόσων ἢ πολέμων φθορά L. V 740 e 9 (cf. III 677 a 5 T. 82 b 7).

b) κτείνειν ὡς νόσον πόλεως Pr. 322 d 5 (cf. L. XI 919 c 2) ψυχῆς κακία ... νόσος τε ... καὶ ἀσθένεια R. IV 444 e 1 τὸ μὲν (κακὸν) πονηρία καλούμενον ... νόσος αὐτῆς (sc. ψυχῆς) σαφέστατα ὅν So. 228 d 7 (cf. L. IX 862 c 8).

App. et ass. : a) κατακλυσμός, φθορά (b-c) ; b) ἀσθένεια, πονηρία.

Ass. et opp. (a) : ὑγεία.

Syn. : νόσημα.

νοσώδης a) « malade » ; b) (adj. et subst. n.) « malsain ».

a) ὅποιοι ὑγιεῖν ἢ νοσώδεις A. 111 e 5 (cf. Ch. 170 e 7, 171 a 7 b 3 B. 186 b 9 R. IV 438 e 6 L. V 734 b 6).

b) οὐ τι λέγω ὡς ... καὶ τῶν ὑγιεινῶν καὶ νοσώδων ἢ ἐπιστήμη ὑγιεινῇ καὶ νοσώδῃ R. IV 438 e 2-3 (cf. 444 c 7 et 9 Tht. 171 e 5 Po. 295 d 5).

Ass. et opp. : ὑγιεινός.

Opp. (a) : ὑγιής (1° a).

νοθετεῖν 1° « avertir » ; 2° « réprimander ».

1° διδάσκειν καὶ νοθετεῖν Ap. 26 a 4 (cf. Pr. 323 d 2, 325 c 7 L. VIII 845 b 5 X 888 a 2) σὺ ἡμᾶς ὀνίνης ἀεὶ νοθετῶν H. M. 301 c 6 (cf. c 7) οἱ οἰκεῖοι ... νοθετοῦσιν ὡς μαίνόμενον Pr. 323 b 2 (cf. 324 a 2) ὁ νοθετοῦμενός τε καὶ ἐπιπληττόμενος G. 478 e 6 (cf. 488 a 4 b 1) παρακελεύόμενος καὶ νοθετῶν L. I 648 c 1 οὐ τὸ νοθετεῖν ἀλλ' ἄπερ ἂν ἄλλον νοθετῶν εἴποι τις, φαίνεσθαι ... δρῶντα L. V 729 c 3-4 (cf. VI 784 c 3).

2° ἐμὲ μὲν διδάσκοντι, ἐκείνῳ δὲ νοθετοῦντί τε καὶ κολάζοντι Euph. 5 b 5 (cf. G. 479 a 1) ἔργῳ τὸν Διονύσιον ἐνοθετήσεν Le. VII 333 b 4.

App. et ass. : (1°) διδάσκειν, παρακελεύεσθαι ; (2°) κολάζειν.

νοθετήμα, τό « avertissement » θεάματα καὶ νοθετήματα G. 525 c 9*.

νοθετήσις, ἡ id. αἱ κολάσεις καὶ αἱ νοθετήσεις Pr. 323 e 3 (cf. 326 a 1) διδαχὴ καὶ νοθετήσις R. III 399 b 5 (cf. L. VII 788 a 4) ῥάβδου κοσμοῦσης ἢ νοθετήσις ἐγγίγνεται L. III 700 c 7 (cf. 701 b 7 [νοθετήσιν K° : νομοθέτησιν AO] ; V 740 d 8 VII 822 d 7 X 908 e 3, 909 a 4)*.

App. et ass. : διδαχὴ.

νοῦς, ὁ : 1° « intellect » ; 2° « intellection » ; 3° « intelligence, sens » ; a) en général ; b) dans la locution νοῦν ἔχειν (λογεῖν, κεκτηῖσθαι) ; c) dans la locution ὁ καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχων ; 4° « vues, intention » a) en général ; b) dans la locution ἐν νῷ ἔχειν « avoir en tête » (de) ; c) dans la locution κατὰ (ἐπὶ) νοῦν « à son gré » ; 5° « attention (de l'esprit) », dans la locution τὸν νοῦν προσέχειν.

1° « intellect » νοῦν λατρικὸν μὴ ἔχοντι A. 135 a 1 (cf. L. XII 962 a 7, 963 a 11 b 5) Ἀναξαγόρου ... λέγοντος ὡς ἄρα νοῦς ἐστὶν ὁ διακοσμῶν τε καὶ πάντων αἰτίας Pd. 97 b 9 (réc. c 3-4, 98 a 5 Cra. 400 a 9 [οὐ ass. à ψυχῇ] 413 c 5 L. XII 966 e 4, 967 b 6) τῷ ... νῷ οὐδὲν χρώμενον Pd. 98 b 9 πάντα ὅσα πράττει νῷ πράττει Pd. 98 c 4 (réc. 99 a 9) ὅσα ... ἂν νοῦς τε καὶ διάνοια ἐργάζεται Cra. 416 c 10 (ici app. ; opp. R. VI 511 d 5-6, à 2°) εἰ νῷ ἔχεις « si tu t'en souviens » R. VI 490 a 1 ψυχῆς κυβερνήτη μόνῳ θεατῇ νῷ Phr. 247 c 8 (cf. L. X 898 e 2) ἐπὶ φύσιν νοῦ τε καὶ ἀνοίας ἀφικόμενος Phr. 270 a 5 (τὸ παντελῶς ὄν) νοῦν οὐκ ἔχον So. 249 a 2 (cf. a 4 et 9 b 6 c 3) νοῦν, ἐπιστήμην, σύνεσιν Ph. 19 d 4 (cf. 21 b 7 e 1, 22 a 3, 28 c 3 d 9, 30 c 6, 55 c 6, 58 d 6, 59 d 1, 66 b 5 T. 34 a 2) οὐδὲ γὰρ ὁ σὺς νοῦς ... ἐστὶ τὰγαθόν ... οὐ μέντοι τόν γε ἀληθινόν ἄμα καὶ θεῖον οἶμαι νοῦν Ph. 22 c 3 et 6 (cf. T. 51 e 6 L. X 897 b 1) τῶν ... νικητηρίων ... οὐκ ἀμφοτέρῳ πῶ ὑπὲρ νοῦ Ph. 22 c 8 (cf. d 2 et 8, 19 d 4, 23 a 1) νοῦς ἐστὶ βασιλεὺς ἡμῖν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς Ph. 28 c 7 (cf. 30 d 2 et 8) νοῦν ... χωρὶς ψυχῆς ἀδύνατον παραγενέσθαι τῷ Ph. 30 b 3 (cf. b 2 et 5 d 5) σοφία καὶ νοῦς Ph. 30 c 6 νοῦς ... ταῦτόν καὶ ἀλήθειά ἐστὶν Ph. 65 d 1 λόγον ... οὐδένα οὐδὲ νοῦν ... ἔχειν T. 46 d 4 τὰς ἐν οὐρανῷ τοῦ νοῦ ... περιόδους T. 47 b 7 (cf. e 4) μειγμένη ... ἐξ ἀνάγκης τε καὶ νοῦ T. 48 a 1 (cf. a 2) πάντα ταῦτα συνδήσας ὁ νοῦς L. I 632 c 6 νοῦν τε καὶ νόμον ἔχουσιν ὁρθόν L. II 674 b 7 (cf. IV 714 a 2 VIII 836 e 5 XII 957 c 6) οὐδὲ θέμις ἐστὶν νοῦν οὐδένοιο ὑπάρχοον ... εἶναι L. IX 875 c 7 οὐ διὰ νοῦν ... ἀλλὰ ... φύσει καὶ τύχῃ L. X 889 c 5 οὐδὲν τῷ νῷ βλέπων L. XI 921 a 4 νοῦν ... πάντων τούτων ἡγεμόνα L. XII 963 a 8 (cf. 967 e 1 Ep. 986 e 6) νοῦν μὴ κεκτημένα L. XII 967 b 4 (cf. Ep. 982 b 6 c 1-2 et 6) ἐξέλαμψε φρόνησις ... καὶ νοῦς Le. VII 344 b 8.

